

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ดีเด่น สังกัด กรมการพัฒนารัฐบาล ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ดีเด่น ระดับเขต ปีพุทธศักราช 2537 สังกัดกรมการพัฒนารัฐบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ก. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น ศูนย์ละ 5 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 45 คน

ข. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น
ระดับเขต 5 ศูนย์ ซึ่งแต่ละศูนย์มีคณะกรรมการพัฒนาเด็กศูนย์ละ 5 คน ประกอบด้วยตำแหน่งประธาน
รองประธาน เลขานุการ เทรืฐนิกร และปฏิคม รวมมีกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติ
งานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 25 คน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนาการประจำตำบลที่หน้าที่
รับผิดชอบ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการพัฒนาเด็กเกี่ยวกับงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มีผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักกร จำนวน 6 คน นอกจากนั้นยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ดูแลเด็ก ซึ่งผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ดูแลเด็ก คือ ในกรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีผู้ดูแลเด็ก 1 คน กำหนดให้ผู้ดูแลเด็กคนนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับกรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีผู้ดูแลเด็กมากกว่า 1 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกหัวหน้าผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการเก็บข้อมูลรวมมีผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ดูแลเด็ก จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบบสังเกตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการพัฒนาเด็ก แบบสัมภาษณ์นักกร แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงภายหลังจากทดลองใช้แล้ว อย่างละ 1 ชุด ประกอบด้วย

- ก. แบบสำรวจสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ข. แบบสังเกตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ค. แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการพัฒนาเด็ก ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ง. แบบสัมภาษณ์นักกร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- จ. แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งจากเอกสาร และการสอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังนักกรประจำอำเภอ และประธานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งอยู่
3. ผู้วิจัยเข้าพื้นที่เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

ก) ติดต่อกับพัฒนากรประจำตำบล รวม 5 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งขอข้อมูล โดยทั่วไป เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นขอความร่วมมือจากพัฒนากรประจำตำบล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำในการเดินทางเข้าไปในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นพื้นที่ในการวิจัย

ข) สังเกตสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทำการถ่ายรูป

ค) สัมภาษณ์คณะกรรมการพัฒนาเด็ก รวม 25 คน และสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กรวม 5 คน ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการจดบันทึกข้อมูลควบคู่ไปกับการบันทึกเสียง

ง) สังเกตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กตามสถานที่ที่ผู้วิจัยพบในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยใช้เวลาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดรวบรวมเรียบเรียง แยกคำตอบต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบของการบรรยายตามประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. นำภาพถ่ายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาเรียบเรียงประกอบ คำบรรยาย (ภาคผนวก ง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากข้อมูลที่ได้รับสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ก. ประวัติความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง จัดตั้งขึ้นมาจากความร่วมมือของบุคคล และหน่วยงานหลายฝ่าย เช่น ชาวบ้าน วัด โรงเรียน และบุคคลสำคัญในชุมชน รวมทั้งหน่วยราชการ และองค์กรเอกชน ซึ่งงบประมาณในการจัดสร้างเป็นงบประมาณที่จัดทามาเอง หรือเป็นงบประมาณที่หน่วยราชการจัดสรรมาให้

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่เริ่มมีผู้ให้การสนับสนุนหลายฝ่าย เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน รวมทั้งกลุ่มบุคคล และชาวบ้านในชุมชนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ รวมทั้งชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียง สำหรับสิ่งที่ได้รับการสนับสนุนนั้นเกี่ยวกับการสนับสนุนในรูปแบบของการบริจาคเงิน การบริจาคสิ่งของ การสนับสนุนในลักษณะการสละแรงกาย และการสละเวลา

ผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ประกอบไปด้วย คณะกรรมการพัฒนาเด็กศูนย์ละ 5 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และ ปฏิคม รวมทั้งผู้ดูแลเด็กซึ่งมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข. สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. สภาพแวดล้อมภายนอก

สิ่งที่คล้ายคลึงกันของอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง คือ อาคารเป็นอาคารชั้นเดียว บางแห่งสร้างด้วยอิฐ และปูน ซึ่งบางแห่งเป็นอาคารไม้ มีรั้วรอบขอบชิด เป็นรั้วคอนกรีต รวมทั้งอาศัยแนวของต้นไม้เป็นแนวรั้วธรรมชาติ หรือใช้ยางรถยนต์ฝังดินครึ่งหนึ่งเพื่อทำเป็นแนวรั้ว บริเวณโดยทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่งมีไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับโดยรอบ บริเวณอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีที่นั่งสำหรับเก็บน้ำไว้ใช้และดื่ม บริเวณภายนอกอาคาร

สะอาด และมีถึงระยะตั้งกระจายในหลาย ๆ จุด

2. สถานแวดล้อมภายในอาคาร

การจัดสถานที่ภายในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีลักษณะการจัดสถานที่ที่แตกต่างกัน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้องตุง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ มีห้องเรียนให้กับเด็กอย่างเป็นเอกเทศ ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขอนแก่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลือง จัดห้องเรียนภายในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลักษณะห้องโถง สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่าจัดแบ่งห้องเรียน โดยการนำชั้นสำหรับวางของมาตั้งไว้บริเวณกลางห้อง เพื่อแบ่งพื้นที่ภายในห้องออกเป็น 2 ส่วน ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ใช้พื้นที่ภายในห้องที่เด็กทำกิจกรรมจัดเป็นมุมประสบการณ์ที่คล้ายกัน คือ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมตุ๊กตา สำหรับมุมวิทยาศาสตร์มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่าที่จัดมุมนี้ให้กับเด็ก

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ได้มาจากการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดซื้อ ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลือง มีวิธีการจัดหาสื่อประกอบการจัดประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป คือ การนำสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาทำเป็นสื่อ อุปกรณ์ ในการประกอบการจัดประสบการณ์ สำหรับครุภัณฑ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีครุภัณฑ์ที่ใช้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เหมือนกัน คือ โต๊ะผู้ดูแลเด็ก ชั้นวางของ นิตยสาร วิทยุแท็บ นาฬิกา เครื่องชั่งน้ำหนัก และตู้เก็บของ ส่วนสภาพในการติดตั้งปลั๊กไฟ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ติดตั้งปลั๊กไฟอยู่ในลักษณะที่ปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก

ส่วนที่ 2 สภาพภาพของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

ก. สภาพภาพทั่วไปของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

จากคณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 25 คน มีคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ได้รับคัดเลือกเป็นเพศชาย 16 คน เพศหญิง 9 คน ทั้งนี้มีคณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 18 คนจาก 25 คน ที่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 51 ปี คณะกรรมการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คือมีจำนวน

11 คน และจำนวนมากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 11 คนเช่นกัน คณะกรรมการพัฒนาเด็ก จำนวน 21 คน นับถือศาสนาพุทธ และ 4 คน นับถือศาสนาอิสลาม สำหรับรายได้ต่อปี คณะกรรมการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่จำนวน 13 คน มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี คณะกรรมการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่จำนวน 22 คน มีระยะเวลาในการทำงานไม่เกิน 4 ปี และคณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 9 คน ดำรงตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านควบคู่ไปกับการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการพัฒนาเด็ก สำหรับวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีวิธีการเดียวกัน คือ การจัดให้มีการประชุม แล้วนับคะแนนเสียงจากการยกมือซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝ้ายท่า และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลืองดำเนินการเสนอรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งประธานก่อน จากนั้นให้สิทธิประธานในการจัดตั้งทีมงาน ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองชะโงก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้องคุ้งทำการคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาเด็กทุก ๆ ตำแหน่งในการประชุมครั้งเดียวกัน โดยการเสนอรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

ข. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กมี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ งานที่กรรมการพัฒนาชุมชนกำหนด และงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เทรนด์วิภา และปฏิคม

1. งานที่กรรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฏิบัติงานตามที่กรรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้ ดังนี้

ก) การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กทุกคนหาเวลาเข้าไปให้คำปรึกษา แนะนำกับผู้ดูแลเด็ก เมื่อคณะกรรมการพัฒนาเด็กว่างจากงานประจำอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการเข้าไปดูแลในลักษณะของการเยี่ยมเยียน เพื่อไม่ให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการพัฒนาเด็ก 3 คน เข้าไปช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกวัน เช่น ปฏิคมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลืองเข้าไปช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กอบรมเลี้ยงดูเด็ก และ ประธานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ เข้าไปช่วยตัดกิ่งไม้ภายใน

บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังจากที่ว่างจากงานประจำ

ข) การพิจารณาวางแผนงาน และ โครงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 แห่ง มีการประชุม และวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบกันอย่างชัดเจนก่อนเริ่มปฏิบัติงาน ตลอดจนนำแผนงานที่ได้คิดขึ้นไปปรึกษากับพัฒนากร ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้องคุ้งจะนำแนวคิดที่คิดขึ้นไปปรึกษากับหัวหน้าผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีความสามารถในการปฏิบัติงาน และได้รับการยอมรับจากทุก ๆ คนก่อน จากนั้นจึงนำแนวคิดไปปรึกษากับพัฒนากรต่อไป

ค) การควบคุมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่องานตามบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งจัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้ปกครองเด็กชาวบ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า 1 ครั้ง และจัดให้มีการประชุมในวาระพิเศษเมื่อมีเรื่องเร่งด่วน

ง) การชี้แจงกับประชาชนให้เข้าใจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วิธีการที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กทุกแห่งใช้ในการชี้แจงกับประชาชนให้เข้าใจในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ การชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน และการทำสรุปการดำเนินงานลงในเอกสารแล้วฝากเด็กไปให้ผู้ปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปกครองเด็ก และประชาชนได้รับทราบรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของรายรับ รายจ่าย โดยเห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของทุก ๆ คนในชุมชน ทุกคนจะต้องร่วมมือกันพัฒนา และให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ยังได้ใช้วิธีการประกาศเสียงตามสายควบคู่ไปด้วย

จ) การชักชวนประชาชนให้นำเด็กมาเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีวิธีการชักชวนประชาชนให้นำเด็กมาเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 วิธี คือ การติดประกาศ และการชักชวนแบบปากต่อปาก ซึ่งมีคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ใช้วิธีการประกาศเสียงตามสายควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้ 1 ใน 3 ศูนย์นั้น คณะกรรมการพัฒนาเด็กยังเข้าไปชักชวนผู้ปกครองเด็กด้วยตนเองด้วย

ฉ) การชักชวนประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมตามโอกาส

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ชักชวนประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสที่สำคัญ คือ งานวันพ่อ งานวันแม่ รวมทั้งงานประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจะมีการชักชวนให้ร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของพร้อมกันด้วย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมย่อย ๆ เช่น กิจกรรมการทำสื่อ เป็นต้น สำหรับวิธีการที่ใช้ในการชักชวน คือ การชักชวนแบบปากต่อปาก การออกหนังสือเชิญ รวมทั้งการประกาศเสียงตามสาย

ช) การพิจารณาแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง รายงานว่ามีปัญหาสำคัญ ๆ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเด็กที่ลดลง ปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่านำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครองเด็ก เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีหลักการในการแก้ไขปัญหา 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ

- 1) การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ในกรณีที่เป็นปัญหาเล็กน้อย
- 2) การนำปัญหา และอุปสรรคเข้าที่ประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ในกรณีที่เป็นปัญหาใหญ่ซับซ้อน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย

2. งานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง แบ่งงานกันปฏิบัติงานในหน้าที่เหมือนกัน คือ ประธาน มีหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองประธาน มีหน้าที่ช่วยเหลือประธานในการบริหารงาน เลขานุการ มีหน้าที่จัดวาระการประชุม จัดบันทึกการประชุม และสรุปมติของที่ประชุม เภวัญญิก มีหน้าที่ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายร่วมกับผู้ดูแลเด็ก ปฏิคม มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์งานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นอกจากการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่แล้ว คณะกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละคนยังได้ใช้ประสบการณ์ คุณสมบัติ และความสามารถส่วนตัวในการร่วมกิจกรรม และใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดูแล เช่น ประธานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝ้ายท่าใช้ประสบการณ์จากการเคยเป็นทหาร กำหนดให้ผู้ดูแลเด็กทำบันทึกประจำวัน เป็นต้น คณะกรรมการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาททางสังคม และภายในหมู่บ้านมากกว่า 1 บทบาท เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เลขานุการสภาตำบล ผู้นำเยาวชน ที่ปรึกษาวัด และเป็นกลุ่มสตรี ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้ใช้บทบาทดังกล่าวเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น กรรมการพัฒนาเด็กซึ่งเป็นเลขานุการสภาตำบลได้นำมติของที่ประชุมไปเสนอต่อที่ประชุมสภาตำบลเพื่อของบประมาณสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กจึงเป็นการผสมผสานทั้งการทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และการช่วยเหลือ เพิ่มเติมตามสภาพส่วนบุคคลของแต่ละคนด้วย

ส่วนที่ 3 ปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

ก. ปัญหาในการทำงานที่เกิดจากคณะกรรมการพัฒนาเด็ก และผู้ร่วมงาน

1. ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 20 คน ประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการเข้ามาปฏิบัติงาน หรือเข้ามาดูแล ช่วยเหลือในการทำงานของผู้ดูแลเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากคณะกรรมการพัฒนาเด็กติดภารกิจจากงานประจำ หรือจากการประกอบอาชีพ ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาคณะกรรมการพัฒนาเด็กใช้วิธีการส่งตัวแทนเข้าประชุม การขอคุณสมบัติบันทึกการประชุมที่เลขานุการบันทึกไว้ รวมทั้งยอมรับและปฏิบัติตามมติของที่ประชุมที่ได้ลงมติไว้ ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 4 คน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝ้ายท่าได้ริเริ่มให้มีการจัดประชุมในช่วงเวลาเย็น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กว่างจากภารกิจ

ข. ปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครองเด็ก

1. ปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับ หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความไม่เข้าใจในหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองเด็ก โดยผู้ปกครองเด็กต้องการให้เด็กที่นำมาฝากไว้

ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดย คณะกรรมการพัฒนาเด็กจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเด็กเพื่อชี้แจงหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ผู้ปกครองเด็กเกิดความเข้าใจ นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ยังเชิญให้ผู้ปกครองเด็กที่ไม่เข้าใจในหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เข้ามาดูวิธีการ และกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กจัดให้กับเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าบำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครองเด็ก

คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 แห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าบำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากผู้ปกครองที่นำเด็กมาฝากไว้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 แห่ง มีวิธีการผ่อนผันระยะเวลาในการจ่ายเงินค่าบำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่าได้กำหนดระเบียบเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กโดยถ้าผู้ปกครองเด็กคนใดนำเด็กมาฝากไว้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อนุญาตให้ผู้ปกครองเด็กจ่ายเงินค่าบำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับเด็กเพียง 1 คนเท่านั้น

ค. ปัญหาในการทำงานที่เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 4 แห่ง ประสบกับปัญหาจำนวนเด็กที่ลดลง เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในตำบลเดียวกันได้เปิดชั้นเด็กเล็ก ซึ่งรับเด็กช่วงอายุ 3 - 6 ปี เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงส่งผลให้จำนวนเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย สำหรับแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ การกำหนดนโยบายลดช่วงอายุเด็กที่จะเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาก 3 - 6 ปี มาเป็น 2 - 6 ปี

ง. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ

1. ปัญหาไม่มีงบประมาณดำเนินการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่า ประสบปัญหาไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้คณะกรรมการพัฒนาเด็กไม่สามารถดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้

ได้ ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร คณะกรรมการพัฒนาเด็กจึงร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดย การจัดงานประจำปีภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทางงบประมาณเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กได้ร่วมมือกันในการขอบริจาคสิ่งของ รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ด้วย

ความคิดเห็นของนักนการต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

นักนการจำนวน 5 คน ที่ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่อง ความก้าวหน้าในการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กว่า ช่วงก่อนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้รับรางวัลดีเด่นคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความก้าวหน้าในการทำงานมากกว่าช่วงหลังที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่น เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนาเด็กจึงเริ่มมีความก้าวหน้าในการทำงานอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเห็นจุดบกพร่องที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ส่วนในเรื่องของความรับผิดชอบนักนการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูง ึ่งงานที่ได้รับมอบหมาย และงานที่เบ่งงานของส่วนรวม นอกจากนี้ นักนการยังแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความคิดริเริ่มในการทำงาน เนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาเด็กมองเห็นและใกล้ชิดกับการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นักนการเป็นเบื้องที่ปรึกษา และให้คำแนะนำเท่านั้น นอกจากนี้มีความคิดริเริ่มแล้ว คณะกรรมการพัฒนาเด็กยังให้ความร่วมมือกับนักนการเกี่ยวกับการทำงานเป็นอย่างดี โดยเห็นได้ชัดเจนจากการเตรียมงานเพื่อส่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าประกวด

ข้อเสนอแนะของนักนการต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

นักนการจำนวน 5 คน มีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กควรปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น ระดับเขตแล้ว และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กควรพาเวลาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเข้าไปติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้ง คณะกรรมการพัฒนาเด็กควรใช้เงิน หรือสิ่งของที่มีผู้บริจาคมาตามวัตถุประสงค์ที่จริง ให้ผู้บริจาคได้รับทราบ ทั้งนี้เพื่อความเชื่อถือ และความมั่นใจของผู้บริจาค

ความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

ผู้ดูแลเด็กจำนวน 5 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือของ คณะกรรมการพัฒนาเด็กแก่ผู้ดูแลเด็กในการทำงานว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ดูแลเด็กเป็นอย่างดีโดยเข้ามาแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งเข้ามาลงมือปฏิบัติงานร่วมกับผู้ดูแลเด็ก

ข้อเสนอแนะของผู้ดูแลเด็กต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

ผู้ดูแลเด็กต้องการให้คณะกรรมการพัฒนาเด็กหาเทคนิควิธี และแนวทางใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น ระดับเขตแล้วก็ตาม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญ มีส่วนในการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่น ดังนี้

ก. คุณสมบัติเฉพาะของคณะกรรมการพัฒนาเด็กรวมทั้งวิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพโดยร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี มีประธานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน ส่วนรองประธาน เลขานุการ เทร่ขวัญิก และปฏิบัติให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับประธานอีกชั้นตอนหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีคุณสมบัติ วิธีการ และแนวทางที่มีส่วนในการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่น คือ คณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 8 คน ให้เหตุผลในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า ต้องการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า แสดงว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความพร้อมที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเข้ามาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ จึงส่งผลให้คณะกรรมการพัฒนาเด็กเข้ามาปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเต็มความสามารถ และเข้ามาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก คณะกรรมการพัฒนาเด็กทุกคน

เข้ามาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำหลังจากที่ว่างจากงานประจำ โดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กจำนวน 4 คน เข้ามาช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กในการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกวันหลังจากที่ว่างจากงานประจำเช่นกัน ซึ่งเหตุผลที่สำคัญอีกข้อหนึ่งที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กทั้ง 4 คน สามารถเข้ามาปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกวัน คือ บ้านของคณะกรรมการพัฒนาเด็กทุกคนตั้งอยู่ใกล้และเป็นบริเวณเดียวกับที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ รวมทั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็กทั้ง 4 คน ยังไม่มีครอบครัว คณะกรรมการพัฒนาเด็กจึงสามารถเข้ามาปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ทุกวัน เนื่องจากไม่มีหน้าที่เพิ่มเติมใด ๆ นอกจากงานประจำ จึงเห็นได้ว่าการพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าคัดเลือกผู้ที่มีความพร้อม และเต็มใจที่จะมาปฏิบัติงาน เพื่อส่วนรวมก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกพร้อมที่จะสละเวลาในการปฏิบัติงานเสมอ โดยเฉพาะการคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่มีบ้านอยู่ใกล้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือบ้านตั้งอยู่หมู่บ้านเดียวกับที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ก็จะส่งผลให้คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความสะดวกที่จะเข้ามาดูแลการดำเนินงาน หรือช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเต็มที่เพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเด็นที่ควรใช้ในการประกอบการพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาเด็กอีกประเด็นหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ การคัดเลือกกรรมการบางคนจากกลุ่มผู้ที่มีสถานะทางสังคมดี เช่น เป็นผู้ที่คนในชุมชนเคารพนับถือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน หรือเป็นผู้ที่มีฐานะดี ก็จะส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ได้รับการคัดเลือกให้มาปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย 200,000 บาท ต่อปี จำนวน 5 คน ผลที่ตามมา คือ คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่มีฐานะดีดังกล่าวมีความพร้อมที่จะสนับสนุนด้านเงิน และสิ่งของเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เทรนด์บูทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านขอนแก่น ซึ่ง เป็นเจ้าของร้านขายของชำอนุญาตให้ผู้ดูแลเด็กนำของใช้ที่จำเป็นที่จะต้องใช้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปใช้ก่อน โดยยังไม่ต้องจ่ายเงิน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown (1963) ที่พบว่าบุคคลที่มีสถานะทางสังคมสูง เช่น การศึกษา อาชีพ รายได้ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเข้มแข็งมากกว่าคนที่มีสถานะทางสังคมต่ำ นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ก็จะส่งผลดีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเช่นกัน โดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จะนำประสบการณ์ที่มีมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังจะเห็นได้จาก ประธานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝ่ายท่า นำประสบการณ์ที่ได้รับ

จากการรับราชการทหารมาใช้กับผู้ดูแลเด็ก โดยการกำหนดให้ผู้ดูแลเด็กทำบันทึกประจำวันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบันทึกปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบในแต่ละวัน ซึ่งจากรายละเอียดของการบันทึกดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก เนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาเด็ก สามารถรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าบางช่วงเวลาคณะกรรมการพัฒนาเด็กจะไม่ได้เข้ามาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ ยังเป็นการรวบรวมประเด็นของปัญหาเพื่อนำไปสู่การประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือไป

สำหรับการคัดเลือกผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการพัฒนาเด็ก เพื่อเข้ามาปฏิบัติงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลดีเด่น เป็นกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 9 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ดำรงตำแหน่งกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ควบคู่ไปด้วยนั้น ย่อมมีแนวทางในการขอความช่วยเหลือ และขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กเหล่านั้นรู้จัก นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กดังกล่าวอาจจะมีส่วนในการเสนอ แผนงาน หรือโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ คณะกรรมการสภาตำบลได้รับทราบ เนื่องจาก กรรมการหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทในสภาตำบลด้วยเช่นกัน จึงส่งผลให้ แผนงาน และ โครงการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่กำหนดไว้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เร็วขึ้น ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

วิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีวิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี ที่ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ และ ได้รับรางวัลดีเด่น เช่น คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง จัดให้มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นการสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในช่วงเวลาที่ผ่านไป รวมทั้งเป็นการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นการร่วมมือกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวของคณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาเด็กจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตรงกันเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการทำงานในลักษณะที่ซ้ำซ้อน และยังเป็นการทำงานที่ทันสถานการณ์อีกด้วย

นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ยังให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครองเด็ก โดยการเชิญผู้ปกครองเด็กร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง ซึ่งผลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับ คือ ผู้ปกครองเด็ก ได้รับความทราบการดำเนินงานในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งผู้ปกครองเด็กรับทราบสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กพร้อมทั้ง ให้ความช่วยเหลือในส่วนที่สามารถช่วยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แชนนีย์ และคณะ (2535) ที่กล่าวถึง การให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองเด็กไว้ว่าผู้ปกครองเด็ก มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องให้การสนับสนุน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่ผู้ดูแลเด็ก หรือคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ได้ขอความร่วมมือตาม กำลังความสามารถของตน ซึ่งอาจจะเป็นการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งทางด้านกำลังทรัพย์ กำลังคน และกำลังความคิดเท่าที่สมควร

คณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น มีแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยให้ความสำคัญกับการ ใช้งบประมาณที่มีอยู่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง จะใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด โดยในการรับ หรือจ่ายเงินในแต่ละครั้งจะมีการทำบัญชีรายรับ และรายจ่ายไว้เป็นหลักฐาน และที่สำคัญคือ จะมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงินให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการประชุมแต่ละเดือน ได้รับทราบทุกครั้ง

สำหรับการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีเทคนิควิธีที่ที่ดีใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ดูแลเด็ก คือ ในการเข้าไปในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อดูแลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กจะเข้าไปในลักษณะของการเยี่ยมชม ไม่เข้าไปในลักษณะของการจับผิด ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะไม่ทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความรู้สึกอึดอัด หรือเกิดความรู้สึกไม่อยากปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะรู้สึกเป็นกันเอง และกล้าที่จะถ่ายทอดความรู้สึก ถ่ายทอดสภาพการดำเนินงานภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามสภาพที่เป็นจริงตามที่ผู้ดูแลเด็กรับรู้ให้คณะกรรมการพัฒนาเด็กได้รับทราบ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีประโยชน์ โดยใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กนอกจากจะให้ความเป็นกันเองในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ดูแลเด็กแล้ว คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลดีเด่น ยังปฏิบัติงานเพิ่มเติม และเป็นงานที่นอกเหนือจากงานที่กรรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้ แต่เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ภูมิคมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลือง นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งแล้ว ยังเข้าไปช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กอบรมเลี้ยงดูเด็ก และช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กในการส่งเอกสารต่าง ๆ ไปยังหน่วยราชการในอำเภอ และยังรับอาสาพาเด็กที่ป่วยไปส่งที่อนามัย หรือพาเด็กที่ป่วยไปส่งบ้านอีกด้วย จะเห็นได้ว่างานในลักษณะดังกล่าว เป็นงานที่ภูมิคมของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลืองปฏิบัติงานเพิ่มเติมขึ้นมา เนื่องจากความมีน้ำใจที่จะสละเวลา ช่วยเหลืองานของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กที่อยู่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเต็มที่

จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละคนนอกจากจะทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้วยังสามารถปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่อื่นที่แต่ละคนมีความถนัด หรือมีคุณสมบัติ เป็นการผสมผสานบทบาททางสังคมต่าง ๆ เข้าในตัวบุคคลเดียวกัน หรืออีกแง่มุมหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละคนจะร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามกำลังความสามารถของตน โดยไม่จำกัดตนเองเฉพาะบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่จะใช้ประสบการณ์ และคุณสมบัติ ความสามารถเฉพาะตัวต่าง ๆ ผสมผสานในการปฏิบัติงานด้วย ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานแบบ "คนละไม้ คนละมือ" และเป็นจุดเด่นของสังคมชนบทที่ควรนำมาเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ และเก็บรักษาไว้ต่อไปด้วย

นอกจากวิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีของคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่นแล้ว เทคนิควิธีการในการพิจารณาแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่พบเนื่องจากการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ก็มีส่วนส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่น เช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาย่างมีระบบ และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ปัญหาที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่พบคือ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยลง เนื่องจาก โรงเรียนประถมรับเด็กในช่วงอายุ 3 - 6 ปี เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการลดช่วงอายุเด็กที่จะเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้น้อยลง จาก 3 - 6 ปี มาเป็น 2 - 6 ปี ซึ่งวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำให้จำนวนเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เด็กที่อายุ 2 ปี ขึ้นไปในหมู่บ้านได้รับการอบรมเลี้ยงดู และเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ จากผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครองก็สามารถประกอบอาชีพ หรือทำงานได้สะดวกเพิ่มมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า วิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นวิธีที่ดี และเป็นวิธีที่เหมาะสม และส่งผลดีให้กับทุกฝ่าย ในทางตรงกันข้าม ถ้าคณะกรรมการพัฒนาเด็กใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมในการแก้ปัญหา หรือวิธีการที่ใช้ไม่สามารรถแก้ปัญหาได้ก็อาจจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องปิดลง เนื่องจากจำนวนเด็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยเกินไป นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บ้านไร่พบอีก คือ ปัญหาความไม่เข้าใจของผู้ปกครองในหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ปกครองเด็กต้องการให้เด็กที่มาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอ่านออก เขียนได้ คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาคือ คือ การจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเชิญผู้ปกครองเด็กให้เข้ามาดูวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ดูแลเด็ก และดูกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กจัดให้กับเด็ก ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามในการแก้ปัญหา โดยการลดอายุเด็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น กรมการพัฒนาชุมชนอาจจะต้องทบทวนแนวการดำเนินการในเรื่อง ผลกระทบในการเตรียมผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม และการกำหนดอัตราส่วนระหว่างจำนวนผู้ดูแลเด็กต่อเด็ก ตลอดจนการจัดอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ของใช้ รวมทั้งสื่อที่เหมาะสมเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กวัย 2 - 3 ปี ซึ่งมีระดับพัฒนาการ และความต้องการที่แตกต่างจากเด็กวัย 3 - 6 ปี

นอกจากคุณสมบัติเฉพาะของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก รวมทั้งวิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีของคณะกรรมการพัฒนาเด็กแล้ว ผู้วิจัยมีข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรางวัลดีเด่นตามประเด็น ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความรับผิดชอบ รวมทั้งรับทราบ และเข้าใจในหน้าที่ที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กพึงปฏิบัติ
2. คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน
3. คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความสามัคคี และมีการประสานงานให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงาน
4. คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีการกำหนดแผนงาน และโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีการพัฒนา รวมทั้งหาแนวทางในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้า

๒. การสนับสนุน และความร่วมมือของบุคคล และองค์กรในชุมชน

ประเด็นสำคัญที่ช่วยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับการทำงานที่ดีของคณะกรรมการพัฒนาเด็กแล้ว การสนับสนุน และการให้ความร่วมมือของบุคคล และองค์กรในชุมชนก็มีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 แห่ง ต่างก็ได้รับการช่วยเหลือ และสนับสนุนจาก บุคคล และองค์กรในชุมชนในรูปแบบที่แตกต่างกันไป โดยได้รับการช่วยเหลือ และสนับสนุนตั้งแต่เริ่มต้นการก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดจนมาถึงปัจจุบัน เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองสะ โงกได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้าน โดยชาวบ้านบริจาคที่ดินเนื้อเป็นพื้นที่ในการก่อสร้างคณะกรรมการพัฒนาเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลือง รวบรวมเงินที่ได้จากการทอดผ้าป่าสามัคคีส่วนหนึ่งมาซื้อที่ดินที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่าได้รับเงินบริจาคจากชาวบ้านที่ประกอบอาชีพขี้นมเอเตออร์ไซค์รับจ้างกันละ 200 บาท ต่อเดือนเพื่อช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวันของเด็ก นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฝายท่า ยังได้รับบริจาคยางรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อนำมาทำรั้วของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลืองก็ได้รับบริจาค ไม้ไผ่เพื่อนำมาทำรั้ว ขณะที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้องคุ้ง ได้รับบริจาค น้ดนม และโทรทัศน์สี จากองค์กรเอกชน และได้รับบริจาคที่ดินเนื้อเป็นพื้นที่ในการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากวัดในหมู่บ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ ได้รับบริจาคเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วจากชาวบ้าน เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กนำมาจัดวางไว้ที่มุมมทบาทสมมุติ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุภาวดี ชุตติชูเดช (2534) ที่พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชนะการประกวดจะได้รับความช่วยเหลือมากมายจากบุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น จากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้าน จากเจ้าหน้าที่อนามัย จากกำนัน หรือจากพ่อค้า ซึ่งการให้ความช่วยเหลือนี้จะติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และได้รับรางวัลดีเด่นนั้น เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยังได้รับความช่วยเหลือ และได้รับการสนับสนุนจากบุคคล และองค์กรในชุมชน หลายฝ่าย ซึ่งเป็นการทำงานในลักษณะของเครือข่ายชุมชนที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็น ไปตามหลักการ พัฒนาชุมชนที่ว่า การพัฒนาชุมชนจะต้องพยายามใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด สำหรับทรัพยากรชุมชน คือ บุคคลในชุมชน องค์กรที่อยู่ในชุมชน วัตถุ สิ่งของที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้ง สถาบันทางสังคม เช่นสภาตำบล และกรรมการหมู่บ้าน โดยเฉพาะองค์กรที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ในท้องถิ่นอย่างสภาตำบล ซึ่งจะมีส่วนช่วยในด้านของการสนับสนุนงบประมาณได้เป็นอย่างดี (สมทรง เขมะวิชานูวัตติ, 2521)

ค. การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีเทคนิควิธีที่ดีในการปฏิบัติงาน รวมทั้งได้รับการสนับสนุน และความร่วมมือจากบุคคล และองค์กรในชุมชนแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องให้ความสำคัญ และเห็นประโยชน์ของการพัฒนาเด็กด้วย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาการประจำตำบลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญ และเห็นประโยชน์ของการพัฒนาเด็ก เช่น พัฒนาการประจำตำบลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก้านเหลือง พัฒนาการประจำตำบลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผ่าซระเวลาเพื่อเข้าร่วมประชุมในแต่ละเดือนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กทุกครั้งที่ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้ว พัฒนาการมีงานที่จะต้องรับผิดชอบในตำบลหลายงาน แต่พัฒนาการก็ยังให้ความสำคัญแก่การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นงานหนึ่งงานในหลาย ๆ งานที่ตนเองรับผิดชอบ เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนาการมีเวลาที่จะเข้ามารับทราบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับทราบปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก และเข้ามาให้คำแนะนำต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กดำเนินไปได้ด้วยดี รวมทั้งการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นกัน

นอกจากพัฒนาการประจำตำบลซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ผู้ดูแลเด็กก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กรมการศึกษานานาชาติให้แล้วทุกคน ทำให้เข้าใจในหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสามารถจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กของผู้ดูแลเด็กโดยจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอย่างเต็มความสามารถ รัก และเอาใจใส่เด็ก ส่งผลให้ผู้ปกครองเด็กเกิดความมั่นใจที่จะนำเด็กมาฝากไว้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินงานอยู่ได้เช่นกัน เช่น ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทองคั้งที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก และจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ทำงานทุกอย่างภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความตั้งใจ จนเป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก และผู้ปกครองเด็ก

นอกจากพัฒนาการประจำตำบล และผู้ดูแลเด็กที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาเด็กแล้ว บุคคลในชุมชน ประกอบด้วย ผู้ปกครองเด็ก และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น

ตั้งอยู่ที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาเด็กเช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองเด็ก และชาวบ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกันที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฝ่ายทำตั้งอยู่ให้ความร่วมมือสละเงินซื้อบัตรเพื่อร่วมงานเลี้ยงน้ำชาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการทางงบประมาณเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญแก่การพัฒนาเด็กแล้ว คณะกรรมการพัฒนาเด็กก็จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการพัฒนารัฐ

กรมการพัฒนารัฐ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นหน่วยงานที่กำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจการประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นในระดับต่าง ๆ สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจในปัจจุบันก็เป็นเกณฑ์ครอบคลุมการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการที่พิจารณาตัดสินใจการประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเน้นในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับ ความร่วมมือของชุมชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น เนื่องจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของทุก ๆ คนในชุมชน บุคคล หรือองค์กรในชุมชนควรร่วมมือกันในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยาวนาน นอกจากนี้ ควรเน้นการพิจารณา ประกอบการตัดสินใจการประกวดในเรื่อง รูปแบบในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีรูปแบบในการดำเนินงานเป็นของตนเอง กล่าวคือสอดคล้องกับหลักการพัฒนา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาตนเอง ไม่ควรมีรูปแบบ และแนวทางการดำเนินการในทุก ๆ ด้านแบบเดียวกับโรงเรียนอนุบาลในจังหวัด ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่เป็นการให้บริการของรัฐ

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิชาการ

นักวิชาการประจำตำบลควรให้ความสำคัญในการเข้าไปดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เข้าไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้รับรางวัลดีเด่นแล้วก็ตาม

ค. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กควรมหาโอกาสไปศึกษาดูงาน หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งเทคนิคในการผลิตสื่อการเรียน การสอนเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กจะได้พัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ถ้ามีโอกาสที่เดินทางไปกับผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ควรไปศึกษาดูงานร่วมกันเพื่อจะได้นำแนวคิดที่ได้จากการไปศึกษาดูงานนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสิ่งที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรใช้เนื้อหา สิ่งแวดล้อม และสื่อการเรียน การสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กมากที่สุด เนื่องจากเป็นการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน และสามารถใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งช่วยในการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณในการจัดหาแหล่งทรัพยากรจากภายนอก

ง. ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

1. คณะกรรมการพัฒนาเด็กควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องเข้าไปแนะนำ ช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. คณะกรรมการพัฒนาเด็กควรมหาโอกาสไปศึกษาดูงาน หรือเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อคณะกรรมการพัฒนาเด็กจะได้นำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน หรือจากการอบรม สัมมนา มาใช้ในการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จ. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลดีเด่น ระดับเขตมาแล้วระยะหนึ่ง เพื่อศึกษาพัฒนาการในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

2. ควรมีการศึกษา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่น ระดับเขต ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมอนามัย กรมประชาสัมพันธ์ กรมศาสนา เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย